

**Francisci Monacelli Eugubini J. U. D. Protonotarii
Apostolici, olim Ecclesiae Venusinae, ac deinde Aesinatis
Vicarii Generalis, &c. Formularium Legale Practicum Fori
Ecclesiastici**

In Quo Formulæ Expeditionum usufrequentium de his, quæ pertinent ad
Officium Judicis nobile, continentur ; Opus Episcopis, Vicariis Generalibus,
Aliisque Iurisdictionem quasi Episcopalem exercentibus: necnon
Confessariis, Parochis, Cancellariis, cæterisque in dicto Foro versantibus,
apprimè utile ...

Monacellus, Franciscus

Venetiis, 1706

Erectionis Præbendæ Theologalis Formula V.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62406](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62406)

Erectionis Præbendæ Theologalis.

FORMULA V.

SUMMARIUM.

- 1 Præbenda Theologalis potest erigi pro Canonicatu primò vacaturo.
- 2 Canonicus Theologus tenetur per se ipsum munus expositionis Scripturæ adimplere.
- 3 Dispositio Sac. Concilii malè servatur.

- 4 Canonicus Theologus gaudet vacatione tempore æstivo.
- 5 Intentio Concilii est, ut Clerus, & populus instruat à Theologo.
- Episcopi, qui intentionem Concilii non exequuntur, aberrant, ibid.
- 6 Clerus, & populus indigent serè ubique Cathedesi.
- Canonici Cathedralis possunt cogi ab Episcopo, ut intersint lectioni Sacra Scripturæ per Canonicum Theologum explanandam, & adducuntur rationes n. 7. 8. 9. 10. & 11.
- 12 Episcopus præscribit Canonico Theologo materiam explicandam.

N. Episcopus N.

CUM in Decreto Concistoriali nostræ electionis ad Episcopatum N. & in ipsis litteris Apostolicis desuper expeditis, Sanctissimus D. N. CLEMENS XI. nostram conscientiam oneraverit ad erigendam in hac nostra Cathedrali Ecclesia Præbendam Theologalem, juxtà præscriptum Sacri Concilii Tridentini, hucusque à nostris Prædecessoribus numquam erectam. Volentesque propterea Nos ejusdem Sanctissimi D. N. Papæ, ut decet, parere mandatis, & Decretis prælibati Concilii Trid. promptam pro viribus dare executionem: Hinc est, quod vacante Canonicatu ejusdem Cathedralis, quem dum viveret obtinebat N. illius ultimus possessor, qui extrà Romanam Curiam de mense N. proximè præteriti diem suum clausit extremum, Canonicatum prædictum modò vacantem, & cujus collatio ad Nos spectat, in Præbendam præfatam Theologalem vigore dicti Sac. Concilii Trid. erigimus, & instituímus pro uno idoneo Canonico, qui per se ipsum singulis diebus Dominicis anni, & servata forma ejusdem Concilii, exceptis temporibus vacationis de jure permissis, lectionem Sac. Scripturæ publicè in eadem Cathedrali Ecclesia, Clero populoque modo, & super materiam à Nobis, & successoribus nostris præfatiendam habeat, quique in posterum perpetuis futuris temporibus Canonicus Theologus nuncupetur. Cui quidem Præbendæ Theologali sic erectæ attentæ exiguitate reddituum Canonicatus ad hoc, ut idem Canonicus Theologus ejusdem onera alacrius, & commodius subire valeat, etiam nunc pro tunc, & quando casus vacationis venerit, vigore ejusdem Concilii, perpetuò unimus, annectimus, & incorporamus Beneficium simplex Sancti N. erectum in Ecclesia N. quod nunc possidet N. liberè collationis, cum omnibus suis juribus, redditibus, & proventus, sine tamen præjudicio hodiè possidentis: Ita quod idem Canonicus Theologus dicto Beneficio, ut præmittitur, postea vacante licitè corporalem, realem, & actualem possessionem ejusdem, auctoritate propria liberè apprehendere, illiusque fructus, & proventus percipere, & in suos usus convertere, ac retinere possit, cujusvis alterius Superioris licentia minimè requisita, & ita erigi-

erigimus, & unimus respectivè tam ordinaria, quàm delegata auctoritate, ac alias omni. Datum &c.

N. Episcopus N.

Letum, latum, & publicatum fuit supradictum Decretum erectionis præbendæ Theologalis in Aula &c. die . . . præsentibus N. N. Testibus specialiter adhibitis, & vocatis.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1 MODO VACANTEM. Advertat hic Episcopus, quòd erectio Præbendæ Theologalis in illis Cathedralibus, in quibus adhuc erecta non fuit, non solum potest fieri quando actu Canonatus est vacans, sed etiam pro primo Canonatu vacaturo, dummodò vacantia Canonatus affecti, in mense reservato non contingat, ad Text. Concil. d. cap. 1. sess. 5. ubi Barbof. num. 21.

2 PERSEIPSUM. Præbenda Theologalis ex Decreto Concilii cap. 1. sess. 5. de Reform. debet conferri personis idoneis, qui per se ipsos munus expositionis Sacræ Scripturæ ab Episcopo præfinitæ explere valeant, aliter facta provisio nulla, & invalida esset juxta declarationem Sacræ Congregationis Concilii, quam refert Crispian. de visit. par. 2. §. 23. num. 4.

3 At hac nostra ætate dispositio Concilii malè servatur, quia hæc Præbenda non semel confertur ab Episcopis, vel familiaribus incapacibus, vel aliis personis indoctis, qui per substitutionem alicujus Regularis explicatione aliquorum casuum conscientiæ semel, vel bis in mense in mansionibus Episcopalibus habenda, obligationi ipsis à Sac. Concil. injunctæ satisfacere arbitrantur. Undè huic malo, quod in dies in Italia ingravescit, Apostolica provisione occurrendum videtur, vel collationes per Episcopos factas contrà dispositionem Concilii, tamquam nullas sibi reservando, vel taliter provisos, qui per se ipsos sine Indulto Apostolico munus injunctum à Concilio non adimplent, ad restitutionem fru-

ctuum Præbendæ expressè gravando, illosque Sacristiæ, aut fabricæ Ecclesiæ, vel S. Petri applicando.

4 EXCEPTIS TEMPORIBUS VACATIONIS. Canonicus Theologus in mensibus Julii, Augusti, & Septembris gaudet vacatione, Pac. Jord. lucubr. to. 2. lib. 7. tit. 3. num. 38. Crispian. de visit. par. 2. §. 25. num. 9. ubi Decreta Sacræ Congregationis refert.

5 CLERO POPULOQUE. Finis, & intentio Concilii Tridentini in institutione Præbendæ Theologalis fuit, ut non solum Ecclesiastici, sed etiam cæteri fideles de populo in lege Divina instruerentur, ut non obscure percipitur ex verbis Textus, ibi -- *Ubi tam exigua est Cleri, & populi multitudo, ut Theologiæ lectio in eis commodè haberi non possit.* Et ibi -- *Saltem Magistros Scholæ, qui Clericos, aliosque Scholares pauperes grammaticam gratis doceant.* Menti propterea Concilii non videtur satisfactum, sed potius à tam salutari provisione sapientiæ plena illos Episcopos aberrare, qui tolerant, immò & præscribunt, quòd Canonicus Theologus per se ipsum, vel per alium non Clero, neque populo, sed paucis Parochis, & Confessariis sæcularibus, loco explicationis Scripturæ, quæstiones morales semel, vel bis in mense extrà Ecclesiam proponat.

6 Est ne fortè Clerus hodiernus in lege Testamenti doctior antiquo? est ne Plebs, populusvè Christianus magis edoctus, & instructus in Mysteriis Fidei, quàm esset tempore Concilii, ut debeat privari hac brevi Cathedesi? proh dolor! Et populus, & in quibusdam locis etiam Clerus ignorantia tam grandi Doctrinæ

D 4 Chri-

Christianæ laborant, ut non ad Indos, aut ad Coptos, sed ad Italos mittendi essent frequenter Instructores, & Cathedralis.

7 Si igitur explanatio Scripturæ è suggestu publicè in Ecclesia Cathedrali, & illius partis, & loci, qui facilis, & populo fructuosus est: Prout sunt præcepta Decalogi, Mysteria Fidei, & novissima hominis, ut monet Marcant. in suo Hort. Pastor. in fin. ubi de casibus moralibus agit. Et si conferentiæ casuum Episcopo placeant, hoc unum faciat, at aliud non prætermittat.

8 An autem lectioni per Canonicum Theologum faciendæ interesse debeant alii Canonici, & Sacerdotes de Clero, Sac. Congreg. Concilii in una Casenaten. 18. Junii 1648. videtur declarasse, quod sint ab Episcopo hortandi, non autem cogendi excepto Pœnitentiario, qui teneatur assistere; quamvis eadem Sac. Congreg. in Fundana de anno 1618. relata à Christophin. de visit. part. 2. §. 23. num. 10. eos cogi posse respondisset.

Hanc secundam declarationem, qua firmatur, quod Canonici, & alii Presbyteri Ecclesiæ Cathedralis possint ab Episcopo multa compelli ad audiendam lectionem Canonici Theologi, amplexi, & sequuti sunt Barbos. supr. Concil. dicto cap. 1. sess. 5. de reform. num. 14. & de Canonico. cap. 27. num. 28. Pac. Jord. lucubr. Can. tom. 2. lib. 7. tit. 3. num. 48. ubi testatur ita in sua Ecclesia Jadrensi practicasse, & appellationem à suo Decreto, & ordinatione interpositam fuisse rejectam, cui ipse quoque libenter adhæreo, motus ex sequentibus rationibus.

9 Tum quia favet alia resolutio in Urbinaten. 10. Maii 1663. quam refert Pignatell. consult. 62. num. 45. tom. 3. & aliud Decretum Sac. Congreg. Episc. in Fundana 16. Martii 1593. Tum quia Clerici in rebus honestis tenentur obedire Superiori, cap. Si autem vobis 11. quest. 3. Tum demum quia Clerici omnes tenentur ignorantiam evitare, & legem scire, ut alios erudiant: Ignorantia enim scripturarum, ignorantia Christi est, nec excusatione digna, nec venia, c. Ignorantia, & cap. Sicut stellas dist. 38. Et

cum hæc deficientia assistentiæ Cleri Cathedralis sine scandalo Laicorum non possit evenire, sequitur quod possint cogi, ut scandalum vitetur, ut probat Text. in cap. Cum ex injuncto, §. Super de nov. oper. nunc. ubi Glof. Hicque verum sit dicere, quod attendendum est, quod dicit secundum honestatem, & quod expedit secundum utilitatem, ad Text. in cap. Magnæ de vot. & vot. redempt.

10 Cætera autem Decreta ejusdem Sac. Congregat. Concilii, & præsertim in Civitatis Plebis 15. Martii 1692. quibus declaratum fuit, quod Canonici, & Presbyteri non Confessarii non possint cogi, sed tantum hortari ad interessendum conferentiis casuum conscientiarum, non obstant, quia de his non loquimur; sed de lectione, & explicatione Sacræ Scripturæ in Ecclesia Cathedrali publicè ex suggestu coram Clero, & populo ad præscriptam formam Concilii habenda, in qua conveniens est, quod Canonici, & Presbyteri servitio Cathedralis addicti interveniant, & assistant non solum, ut erudiantur, sed ut vitetur scandalum, & præbeant bonum exemplum Laicis: Multo plus enim intelligitur, quod oculis videtur, quàm quod aure percipitur, & quæ in aliis membris Ecclesiæ vacant à culpa, in Clericis habentur illicita, c. 1. 32. dist. & mens clara Concilii fervetur.

11 Compulsio tamen hujusmodi debet esse moderata, & censeo, quod Episcopus debeat uti multa, ubi & postquam suavitas hortationis prius adhibita non profuit, & laudarem, quod ipsemet aliis curis non detentus assisteret, ut facilius, & alacrius Ecclesiasticos suo exemplo ad obediendum ita disponat: Et hæc dicta sint sub correctione ejusdem Sac. Congregationis.

12 A NOBIS, ET SUCCESSORIBUS PRÆFINIENDAM. Episcopus præscribit materiam explicandam à Theologo, Sac. Congreg. Concil. in Urbinaten. 10. Martii 1663. & in Ripana 12. Januarii 1692.